Avrupa ülkelerinde, en azından İngiltere ve Fransa'da özellikle aydınlar arasında Almanya hayranlığı var. Bu hayranlığı Almanya'nın ekonomik başarısına indirgememek gerekir. Bu da bulunmakla birlikte Almanya geçmişiyle en iyi hesaplaşabilen ülke olarak görülmektedir. Bu geçmiş Nazi geçmiş ve sömürgeci geçmiş olarak ikiye ayrılabilir.

Ülkenin Nazi geçmişiyle hesaplaşmasında eksikler bulunmakla birlikte uzun bir mücadele sonucunda bu konuda ileri adımlar atıldı. Bu adımların yolunu açan ise Batı Almanya'daki (o yıllarda iki Almanya vardı) 1968 hareketi oldu. Bu hareket ülkede büyük bir kültürel değişimin yolunu açtı. Almanya kapitalist olarak kaldı ama başka bir kapitalizm ortaya çıktı.

Bu değişimin gerçekleşmesi 20-25 yıl aldı denilebilir. Nazi döneminden kalan insanlar öldüler, o dönemin Alman halkının Kohl'un iddia ettiği gibi Nazilerin kurbanı olmadığı, tersine önemli bölümünün aktif işbirlikçi olduğu kabul edildi. Ülkede ırkçılık bitmedi ama 1980'li yılları bilenlerin de kabul edebileceği gibi hem azaldı hem de yapı değiştirdi. Almanya diğer Avrupa ülkelerine göre geriden gelmekle birlikte burada da kültürel ırkçılık yükseldi.

Emperyalist geçmişle hesaplaşmada da önemli adımlar atıldı. Almanya'nın sömürgeleri azdı ve Afrika'daki birkaç ülkeyle sınırlıydı. Bunları da Birinci Dünya Savaşı sonrasında kaybedecekti.

Namibya'da 1904'de yapılan büyük Herero katliamı soykırım olarak kabul edildi. Bu aynı zamanda 20. yüzyılın ilk soykırımıdır. Almanya'nın 1915'teki Ermeni soykırımındaki rolü konusunda çok sayıda kitap yayınlandı. Osmanlı ordusunun genelkurmay başkanlığı ve Çanakkale komutanlığına kadar önemli kademelerinde Alman subaylar bulunuyordu. Osmanlı İmparatorluğu ile Almanya müttefikti ve Almanya'nın bu soykırımdan doğrudan karışmasa bile uzak durmuş olması mümkün değildi.

Almanya'nın Yahudi soykırımındaki rolü ise ülkeyle sınırlı değildir, Avrupa çapındadır. İkinci Dünya Savaşı sırasında işgal edilen bütün ülkelerde Yahudiler olabildiğince doğrudan öldürülmüş ya da toplama kamplarına götürülmüştür. Burada da çok sayıda insan ölmüştür.

Almanya'nın soykırım tarihiyle hesaplaşmasında eksikliklerden söz edilebilir ve bu saptama doğrudur da. 20. yüzyılın ilk yarısının en büyük iki emperyalist gücü İngiltere ve Fransa'da ise bu geçmişle hesaplaşma ya hiç yoktur (İngiltere örneği) ya da yeni başlamaktadır (Fransa örneği). Kongo'daki vahşi sömürgecilikle hesaplaşma Belçika'da da yeni başlamaktadır.

Bu ülkelerde emperyal geçmişle hesaplaşmanın Almanya düzeyine yükseleceği şüphelidir. İngiltere'de halen hakim söylem sömürgeciliğin uygarlaştırıcı misyonudur ve İngiltere bu konuda başarılı bir sınav vermiştir. Fransa'da da benzer söylem vardır. Fransa'nın Cezayir bağımsızlık savaşında uyguladığı terör konusunda Sarkozy "iki tarafın da teröre başvurduğu" gibi anlamsız bir açıklama yapmakla yetinmişti.

Fransa'da Ulusal Cephe ülkenin en büyük partisidir ve ancak iki aşamalı seçim sistemi sayesinde aldığı oylar boşa gitmekte ve ne yerel ne de merkezi yönetimde sahip olduğu destek oranında temsil edilebilmektedir.

Fransa'da göçmenler sorunu Almanya'dakinden daha ağırdır ve bu durum kendisini "banliyö ayaklanmaları" şeklinde arada bir göstermektedir.

Almanya'da artık yerleşik bir kitle olan Türkiyeliler bu ülkenin tarihinin değerlendirilmesinde daha aktif olamazlar mı? Osmanlı İmparatorluğu'nun son döneminden başlayarak Almanya ile Türkiye arasında sürekli yakın bağlantı bulunmuştur. Bu bağlantı 1960 sonrasındaki işçi göçünden daha eskidir ve daha kapsamlıdır. Nazi döneminde Almanya'dan kaçmak zorunda kalan bilim insanları Türkiye'de üniversitelerin kurulması ve gelişmesinde önemli rol oynamıştır ve sanıyorum hepsi bu kadar da değildir.

20. yüzyılda Çin'den Rusya'ya ve Latin Amerika'ya kadar geniş bir alanda askeri ve/veya kültürel olarak bulunmuş Almanya'nın Türkiye politikasının yanı sıra kültüründeki etkisi sanıyorum daha kapsamlıdır.

Şu kadarını belirtmekle yetineyim: 1905'te Çin'de Sun Yat Sen döneminin demokratik devrimi sırasında en çok okunan çeviri eser Goethe'nin Werther'idir. 1970'li yıllarda Latin Amerika ülkelerindeki faşist diktatörlüklerde bu ülkelere kaçan Naziler ordunun ve polisin eğitiminde

önemli rol oynamıştır.

İyi araştırılırsa Almanya'nın 20. yüzyılda Türkiye'deki etkisi üzerine yeni belirlemeler yapılabileceğini sanıyorum.

Son örnek: Türk deniz kuvvetleri son on yılda oldukça gelişti ve alınan silahların büyük bölümü Almanya'dandır.